

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Josefa Baxy a JUDr. Jaroslava Vlašína v právní věci žalobce: **S. M.**, zast. Mgr. Františkem Drlíkem, advokátem, se sídlem náměstí Míru 9, Šumperk, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2 (dříve Krajský úřad Olomouckého kraje, se sídlem Jeremenkova 40a, Olomouc), o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 14. 12. 2011, č. j. 38 Cad 15/2005 - 435,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Zástupci žalobce Mgr. Františku Drlíkovi, advokátovi, **se přiznává** odměna za zastupování ve výši 960 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

Rozhodnutím ze dne 2. 5. 2005, č. j. KUOK/9881/05/OSV-DS/7025/SD-80, Krajský úřad Olomouckého kraje (dále jen „krajský úřad“) k odvolání žalobce změnil rozhodnutí Městského úřadu Zábřeh ze dne 25. 3. 2005, č. j. Soc/552/2695/2005/Dv, kterým žalobci nebyla přiznána dávka sociální péče, takto: „*Po provedeném řízení podle příslušných ustanovení zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení, ve znění pozdějších předpisů, v souladu s ustanovením § 40a zákona ČNR č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, dle § 90 odst. 1 a § 94 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, podle § 1 až 4 a § 7 zákona ČNR č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, ve znění pozdějších předpisů, a § 2, 3 a 6 zákona č.*

463/1991 Sb., o životním minimu, ve znění pozdějších předpisů, a nařízení vlády č. 664/2004 Sb., kterým se zvyšují částky životního minima, se žádost S. M., nar. dne X, bytem B. 134, X D., ze dne 1. 3. 2005 o přiznání dávky sociální péče od 1. 12. 2003 zamítá.“

V odůvodnění krajský úřad po obsáhlé rekapitulaci průběhu řízení a skutkových zjištění uvedl, že prvoinstanční orgán zjistil přesně a úplně skutečný stav věci a opatřil si podklady potřebné pro rozhodnutí. Rozhodnutí však nebylo vydáno zcela v souladu s § 47 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění pozdějších předpisů, neboť prvoinstanční orgán neuvedl ve výroku všechna ustanovení právních předpisů, podle kterých rozhodoval. Konkrétně opomenul ustanovení § 7 zákona č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, ve znění účinném do 31. 12. 2006, podle něhož vyzýval k osvědčení skutečností rozhodných pro nárok na dávku sociální péče, její výši a výplatu a upozorňoval na následky nedodržení této výzvy. Krajský úřad tuto vadu odstranil, když změnil výrok napadeného rozhodnutí. Spisová dokumentace neobsahuje rozhodnutí o tom, že by jakýkoli pracovník Městského úřadu Zábřeh byl z tohoto řízení vyloučen. Starosta města Zábřeh vydal naposledy dne 5. 1. 2005 zamítavé rozhodnutí, neboť žalobce neprokázal žádný důvod, proč by měli být pracovníci tohoto úřadu v dané věci podjatí. Krajský úřad konstatoval, že žalobce nelze v souladu s § 1 odst. 1 zákona o sociální potřebnosti považovat za sociálně potřebného, neboť si odmítá zvýšit příjem vlastním přičiněním uplatněním nároku na výplatu částečného invalidního důchodu, resp. se odmítá podrobit kontrolní lékařské prohlídce lékařem příslušné okresní správy sociálního zabezpečení. Od 1. 10. 2004 žalobce neplní další podmínku sociální potřebnosti stanovenou v § 3 odst. 3 písm. a) zákona o sociální potřebnosti, neboť toho dne byl vyřazen z evidence uchazečů o zaměstnání. Krajský úřad dále podotkl, že žalobce odmítá spolupracovat se správním orgánem a cokoliv sdělovat, proto není možné jeho sociální potřebnost a nárok na dávku sociální péče posoudit.

V žalobě proti tomuto rozhodnutí žalobce namítal, že napadené rozhodnutí je provedeno vyloučenými pracovníky, zcela zmatečné, v rozporu se záznamem a důkazy Městského úřadu Zábřeh ze dne 28. 3. 2005. Krajský úřad žalobci opakovaně od 1. 12. 2003 odmítá přiznat sociální pomoc, na krajském soudu je ve stejné věci nevyřízeno na 50 žalob. Krajský úřad porušil práva žalobce zaručená v čl. 30 odst. 2, čl. 37 odst. 2 a 3, čl. 38 odst. 2 a čl. 6 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Porušil rovněž ustanovení § 1, § 3, § 6 a § 7 zákona č. 463/1991 Sb. Žalobce navrhl, aby krajský soud napadené rozhodnutí zrušil, a žádal o uhrazení majetkové a nemajetkové újmy. Současně požádal o ustanovení zástupce z řad advokátů.

V doplnění žaloby ze dne 4. 8. 2008 žalobce uvedl, že krajský úřad pouze změnil způsob rozhodnutí ve věci, když výsledek zůstal stejný a krajský úřad nekriticky převzal i závěr, že žalobce není občanem sociálně potřebným. Podle názoru žalobce tento závěr neodpovídá příslušným ustanovením zákona č. 422/2003 Sb. Správní orgán nepostupoval v odvolacím řízení v souladu s § 89 odst. 2 správního řádu, napadené rozhodnutí nesplňuje ani náležitosti uvedené v § 68 správního řádu, zejména zde chybí vyčerpávající odkaz na podklady, ze kterých správní orgán vycházel, a úvahy, kterými se řídil při jejich hodnocení a při výkladu právních předpisů. Obsahem odvolání žalobce, kromě otázky vyloučení pracovníků, se krajský úřad vůbec nezabýval.

Usnesením ze dne 13. 7. 2011, č. j. 38 Cad 15/2005 - 336, Krajský soud v Ostravě ustanovil zástupcem žalobce Mgr. Františka Drlíka, advokáta.

Podáním ze dne 1. 12. 2011 žalobce požádal o odročení jednání a přerušení řízení s tím, že v téže věci Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 30. 11. 2010, č. j. 38 Cad 2/2004 - 272, zrušil prvotní rozhodnutí krajského úřadu a vrátil mu věc k dalšímu řízení. Současně žalobce poznamenal, že uplatňuje hmotněprávní nároky podle nařízení Vlády České republiky k provedení zákona č. 198/1993 Sb.

Přípisem ze dne 8. 12. 2011 Krajský soud v Ostravě žalobci sdělil, že jeho návrhu na odročení ústního jednání se nevyhovuje.

Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 14. 12. 2011, č. j. 38 Cad 15/2005 - 435, žalobu zamítl, žádnému z účastníků nepřiznal náhradu nákladů řízení, odměnu ustanoveného zástupce určil částkou 5.303 Kč a vyslovil, že Česká republika nemá právo na náhradu nákladů řízení. V odůvodnění soud uvedl, že pro zákon č. 482/1991 Sb., který v době vydání napadeného rozhodnutí upravoval sociální potřebnost, je charakteristický důraz na adresnost dávek sociální péče; dávka nemůže být poskytována tomu, kdo ji vzhledem ke svým majetkovým a sociálním poměrům nepotřebuje. Soud se ztotožnil s názorem krajského úřadu, že žalobce neposkytl odpovídající součinnost, neměl snahu prokázat své majetkové poměry, ač byl řádně vyzván a poučen o následku nepředložení požadovaných dokladů. Krajský úřad nepochybil, pokud shodně s orgánem prvního stupně nespolupráci žalobce vyhodnotil jako důvod pro zamítnutí žádosti; podle soudu šlo o důvod dostačující. Správní orgán současně na základě vlastních zjištění bez součinnosti žalobce vyhodnotil jeho majetkové poměry. Soud krajskému úřadu přisvědčil, že žalobce nelze považovat za sociálně potřebného, neboť výplata částečného invalidního důchodu byla zastavena z důvodu nepodrobení se lékařskému vyšetření a z evidence uchazečů o zaměstnání byl žalobce od 1. 10. 2004 vyřazen. Námitce žalobce, že rozhodovali vyloučení pracovníci, soud nepřisvědčil a poukázal na rozhodnutí starosty města Zábřeh ze dne 5. 1. 2005, č. j. P/842/04/SK, jímž byl návrh žalobce na vyloučení všech pracovníků Městského úřadu Zábřeh zamítnut. Soud konstatoval, že zamítnutí žádosti v důsledku nesplnění povinnosti žadatele osvědčit splnění podmínky nároku na dávku a nezájem žadatele zajistit si příjem z jiných systémů sociálního zabezpečení nelze hodnotit jako porušení práv žalobce zaručených Listinou základních práv a svobod, jestliže tyto povinnosti jsou zcela jasně vymezeny v zákoně. K návrhu na uhrazení nemajetkové újmy soud poznamenal, že o takovém návrhu rozhoduje soud v občanském soudním řízení, nikoliv ve správním soudnictví. Soud žalobu zamítl jako nedůvodnou podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Návrhu žalobce na odročení jednání soud nevyhověl, neboť žalobce neuvedl žádný závažný důvod pro odročení, a rozhodl bez přítomnosti žalobce, který byl k jednání řádně předvolán. Soud neshledal ani důvod pro přerušení řízení. K námitce podjatosti vznesené zástupcem žalobce při jednání soud poznamenal, že o této námitce již bylo rozhodnuto usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 2. 2006, č. j. Nao 28/2005 - 26, a žalobce žádný nový konkrétní důvod podjatosti neuvedl.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) obtížně čitelnou kasační stížnost ze dne 20. 1. 2012. Bez bližší konkretizace uplatnil kasační důvody podle §

103 odst. 1 písm. a) až d) s. ř. s. a konstatoval, že napadený rozsudek je zmatečný, bludný, provedený vyloučenou soudkyní, v jeho nepřítomnosti. Namítal, že soud nerozhodl o jeho návrhu na přerušení řízení. Uvedl, že krajský soud zrušil prvotní rozhodnutí krajského úřadu z roku 2003 a věc je ve správním řízení. Tvrdil, že soud je povinen posuzovat podání podle jejich obsahu a zjistit skutečný stav věci. Dále podotkl, že uplatňuje své hmotněprávní nároky podle zákona č. 198/1993 Sb. Po odebrání důchodu v roce 1993 soud údajně zadržuje veškerou dokumentaci a Česká správa sociálního zabezpečení nemůže provádět žádné úkony. Stěžovatel požadoval, aby soud prokázal, proč stěžovatel nepracuje, z čeho žije, kde má příjmy od roku 1986 a kde má vyděláno na jakýkoliv důchod. Dále žádal o předvolání svědka *„estébák H.“*, který proti stěžovateli *„na rozkaz KS Ostrava a Jana Záviská vedl několik teroristických útoků“*. Stěžovatel rovněž zmínil porušení svých ústavních práv zaručených v čl. 1, čl. 3, čl. 4, čl. 10 a čl. 96 odst. 2 Ústavy České republiky a v čl. 1, čl. 3 odst. 3, čl. 10 odst. 1, čl. 30 odst. 1 a 2, čl. 31, čl. 36 odst. 2, čl. 37 odst. 2 a čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 9. 2. 2012, č. j. 4 Ads 26/2012 - 30, stěžovatele vyzval, aby ve lhůtě jednoho měsíce od doručení usnesení doplnil kasační stížnost tak, že uvede, v jakém rozsahu a z jakých důvodů napadá rozsudek krajského soudu.

V doplnění kasační stížnosti stěžovatel uvedl, že krajský soud byl povinen řízení v této věci přerušit, neboť v téže věci již řízení u krajského soudu probíhá. Tuto skutečnost podle stěžovatele prokazují rozsudek Krajského soudu v Ostravě č. j. 38 Cad 2/2004 - 272, rozhodnutí krajského úřadu ze dne 8. 2. 2011, č. j. KUOK 15522/2011, a usnesení Krajského soudu v Ostravě - pobočka v Olomouci ze dne 20. 7. 2011, č. j. 73 Ad 17/2011 - 33. Stěžovatel konstatoval, že podání je třeba vždy posuzovat podle jejich obsahu a přihlížet k oprávněným zájmům účastníka řízení, nikoliv jen opakovat nepravdy správních orgánů. Navrhl provedení důkazu svědeckými výpověďmi úředníků, kteří věc vyřizovali. Stěžovatel žádal, aby bylo napadené rozhodnutí zrušeno v celém jeho rozsahu.

Vzhledem k tomu, že s účinností od 1. 1. 2012 přešla na základě zákona č. 366/2011 Sb. působnost krajských úřadů rozhodovat o odvolání ve věcech dávek státní sociální podpory, dávek pomoci v hmotné nouzi (dříve dávek sociální péče) a příspěvku na péči na Ministerstvo práce a sociálních věcí, stalo se tímto dnem ministerstvo procesním nástupcem žalovaných krajských úřadů v soudních řízeních v těchto věcech (srov. § 69 s. ř. s., podle kterého *žalovaným je správní orgán, který rozhodl v posledním stupni, nebo správní orgán, na který jeho působnost přešla*). V probíhajícím řízení proto Nejvyšší správní soud namísto Krajského úřadu Olomouckého kraje jednal jako se žalovaným výhradně s Ministerstvem práce a sociálních věcí.

Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil v kasační stížnosti a v jejím doplnění. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti. Ačkoliv stěžovatel ve svých podáních odkazuje na § 103 odst. 1 písm. a)

až d) s. ř. s., z obsahu těchto podání je zjevné, že se dovolává důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), c) a d) s. ř. s.

Podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. *kasační stížnost lze podat pouze z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení*. Nesprávné právní posouzení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor, popř. je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen.

Podle § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s. *kasační stížnost lze podat pouze z důvodu tvrzené zmatečnosti řízení před soudem spočívající v tom, že chyběly podmínky řízení, ve věci rozhodoval vyloučený soudce nebo byl soud nesprávně obsazen, popřípadě bylo rozhodnuto v neprospěch účastníka v důsledku trestného činu soudce.*

Podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. *kasační stížnost lze podat pouze z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.*

Z obsahu správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatel podal dne 1. 3. 2005 návrh na zahájení správního řízení, ve kterém uvedl, že je od 1. 12. 2003 ve stavu hmotné nouze bez finančních prostředků a žádá o poskytnutí sociální pomoci ve výši 7.300 Kč na každý měsíc (životní minimum + sociální potřebnost). Podotkl, že v téže věci jednají vyloučení pracovníci Městského úřadu Zábřeh a Krajského úřadu Olomouckého kraje. Žádal, aby věc byla postoupena na Městský úřad Ústí nad Orlicí.

Ve správním spisu je založeno rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 27. 10. 2003, č. 530 701 246, kterým byla stěžovateli od 2. 12. 2003 zastavena výplata částečného invalidního důchodu s odůvodněním, že se nepodrobil vyšetření zdravotního stavu, přestože byl na možnost zastavení výplaty důchodu upozorněn.

Úřad práce v Šumperku, pobočka Zábřeh, přípisem ze dne 10. 1. 2005 sdělil Městskému úřadu Zábřeh, že stěžovatel byl od 1. 10. 2004 vyřazen z evidence úřadu práce, proti tomu se odvolal a celý případ řeší Ministerstvo práce a sociálních věcí. Na tomto sdělení je dopsán úřední záznam ze dne 23. 3. 2005, že bylo telefonicky ověřeno, že případ je stále v řešení ministerstvem.

Okresní správa sociálního zabezpečení Šumperk přípisem ze dne 2. 3. 2005 sdělila Městskému úřadu Zábřeh, že stěžovatel nepožádal o uvolnění výplaty částečného invalidního důchodu, zastavené od 2. 12. 2003, a nepodrobil se lékařskému vyšetření.

Městský úřad Zábřeh přípisem ze dne 9. 3. 2005 vyzval stěžovatele, aby ve lhůtě osmi dnů od doručení výzvy doložil čestné prohlášení o majetku, skutečné náklady na domácnost a aktuální potvrzení úřadu práce o tom, že je nadále v evidenci úřadu práce. Dále stěžovateli uložil, aby sdělil, jaké opatření učinil k uvolnění svého částečného invalidního důchodu a jakým způsobem a u kterých zaměstnavatelů se ucházel o zaměstnání. Městský úřad stěžovatele upozornil, že jeho žádost o dávku sociální péče bude

zamítnuta, pokud ve stanovené lhůtě nepředloží požadované doklady. Tato výzva byla stěžovateli doručena dne 11. 3. 2005.

Podáním ze dne 14. 3. 2005 stěžovatel městskému úřadu sdělil, že ve stejné věci je na městském úřadu nařízeno jednání na 18. 3. 2005, *„kde jste povinni se osobně dostavit, tam se dozvíte to, co chcete vědět"*.

Podle protokolu o ústním jednání ze dne 18. 3. 2005 stěžovatel při tomto jednání uvedl, že první žádost o dávku sociální péče podal v listopadu 2003 a žádá opakovaně každý měsíc; pracovníci městského úřadu mu odmítají tuto dávku přiznat. V roce 1993 byl stěžovateli odebrán plný invalidní důchod, soudní řízení v té věci dosud neskončilo. Proti rozhodnutí o zastavení výplaty částečného invalidního důchodu podal stěžovatel žalobu, o které rovněž nebylo rozhodnuto. Paní M. a paní D. jsou podle stěžovatele z projednávání této věci vyloučeny z důvodu podjatosti. Stěžovatel podotkl, že nepatří pod Okresní správu sociálního zabezpečení Šumperk, ale pod železniční lékařství - Železniční polikliniku v Olomouci. Podjatost pracovníků spatřoval stěžovatel v tom, že mu odmítají přiznat sociální dávku, stále opakují lži. Stěžovatel napadal rovněž starostu a tajemníka, protože nebyl nikdy předvolán k výslechu a nemohl předložit důkazy. Stěžovatel navrhl zrušit původní rozhodnutí o vyloučení pracovníků a obnovit řízení.

Podle záznamu o sociálním šetření ze dne 23. 3. 2005 byl stěžovatel doma, ale šetření neumožnil. Paní D. nepustil do domu, jednal s ní mezi dveřmi. Nechtěl být seznámen s podklady pro rozhodnutí a odmítl cokoliv sdělovat nebo podepisovat.

Městský úřad Zábřeh rozhodnutím ze dne 25. 3. 2005, č. j. Soc/552/2695/2005/Dv, nepřiznal stěžovateli dávku sociální péče. V odůvodnění předeslal, že stěžovatel žádá o dávku sociální péče opakovaně, k žádosti nepřiložil žádné doklady. Náklady na domácnost byly doloženy z dřívějších řízení rozpisem SIPO (zálohové platby na elektřinu a plyn). Dotazem na Českou správu sociálního zabezpečení bylo zjištěno, že stěžovatel nadále odmítá uplatnit zákonné nároky na zvýšení svých příjmů. Městský úřad poukázal na výsledky předchozích sociálních šetření. Podotkl, že stěžovatel pravidelně měsíčně hradí inkaso, ale odmítá sdělit, kde bere finance na úhradu plynu a elektřiny, a jakým způsobem se stravuje. Na základě zjištěných skutečností městský úřad zhodnotil situaci stěžovatele a shledal, že není důvod pro přiznání dávky sociální péče v mimořádných případech podle § 8a odst. 1 zákona o sociální potřebnosti. Stěžovatel nejeví známky podvýživy a nehrozí mu vážná újma na zdraví. Městský úřad nepovažoval stěžovatele za občana sociálně potřebného, neboť odmítá možnost požádat o uvolnění důchodu a podrobit se vyšetření zdravotního stavu, ačkoliv byl k tomu městským úřadem opakovaně vyzván.

V odvolání stěžovatel namítal, že rozhodnutí městského úřadu bylo vydáno vyloučenými pracovníky a správní orgán neuvedl, kde má stěžovatel příjmy a z čeho žije od 1. 12. 2003 ve stavu hmotné nouze.

Následně vydal krajský úřad žalobou napadené rozhodnutí o odvolání.

Na základě takto zjištěného skutkového stavu posoudil Nejvyšší správní soud jednotlivé námitky stěžovatele a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval námitkou zmatečnosti řízení spočívající v tom, že ve věci rozhodovala vyloučená soudkyně [§ 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s.]. Tento kasační důvod má z povahy věci přednost před ostatními, neboť rozhodnutí vydané vyloučeným soudcem musí Nejvyšší správní soud zrušit bez ohledu na to, zda se jedná o rozhodnutí správné a řádně odůvodněné. Ke zmatečnosti řízení je navíc Nejvyšší správní soud povinen přihlížet z úřední povinnosti (srov. § 109 odst. 3 s. ř. s.).

V projednávané věci ovšem Nejvyšší správní soud žádné skutečnosti svědčící o vyloučení soudkyně JUDr. Jany Záviské nezjistil; ostatně ani stěžovatel v kasační stížnosti nepřednesl žádný relevantní argument podporující jeho domněnku, že tato soudkyně je podjatá. Nejvyšší správní soud připomíná, že usnesením ze dne 1. 2. 2006, č. j. Nao 28/2005 - 26, rozhodl o námitce podjatosti, která byla v tomto řízení proti JUDr. Janě Záviské vznesena, a vyslovil, že jmenovaná soudkyně není vyloučena z projednávání a rozhodnutí této věci. Z obsahu spisu přitom nic nenasvědčuje tomu, že by se okolnosti případu v tomto ohledu jakkoliv změnily; námitka zmatečnosti řízení tudíž není důvodná. Na tento závěr Nejvyššího správního soudu nemůže mít žádný vliv ani absurdní tvrzení stěžovatele o údajných teroristických útocích vedených proti jeho osobě na rozkaz krajského soudu a JUDr. Jany Záviské.

Nejvyšší správní soud nemohl přisvědčit ani námitkám stěžovatele, v nichž dovozoval vady řízení před soudem ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Jednání krajského soudu, na kterém byl vyhlášen napadený rozsudek, se sice konalo v nepřítomnosti stěžovatele, nicméně stěžovateli žádné právo, ani právo účasti na jednání, upřeno nebylo. Stěžovatel byl k jednání řádně předvolán, o čemž kromě doručenky založené ve spisu (předvolání osobně převzal dne 21. 11. 2011) svědčí i žádost o odročení jednání doručená soudu dne 5. 12. 2011. Této žádosti krajský soud nevyhověl a stěžovatele o tom informoval přípisem doručeným dne 13. 12. 2011. Stěžovatel se přesto k jednání dne 14. 12. 2011 nedostavil, proto krajský soud jednal jen v přítomnosti jeho zástupce a zástupce protistrany.

Postup krajského soudu, který žádosti o odročení jednání nevyhověl a jednání provedl v nepřítomnosti stěžovatele, nezakládá vadu řízení podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., neboť nedostaví-li se řádně předvolaný účastník řízení k jednání a svou žádost o odročení zákonným způsobem nedoloží, může soud jednat a rozhodnout v jeho nepřítomnosti (srov. ustanovení § 49 odst. 3 s. ř. s.). Z obsahu předmětné žádosti nevyplývá žádný důvod, pro který by byl krajský soud povinen jednání odročit. Takovým důvodem může být jen překážka, která účastníku řízení brání jednání se zúčastnit, např. zdravotní indispozice, řádně doložená lékařským potvrzením. Stěžovatelem uvedený důvod, že v téže věci Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 30. 11. 2010, č. j. 38 Cad 2/2004 - 272, zrušil prvotní rozhodnutí krajského úřadu a vrátil mu věc k dalšímu řízení, není pro odročení jednání relevantní; stěžovatel naopak mohl tento argument při jednání uplatnit. Krajský soud tedy postupoval správně, nebylo porušeno ani stěžovatelem uváděné ustanovení čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, podle něhož má každý právo, aby jeho věc byla projednána veřejně. Tento požadavek byl naplněn, přičemž jednání se zúčastnil a práva stěžovatele aktivně hájil soudem ustanovený zástupce.

Pochybení krajského soudu neshledal Nejvyšší správní soud ani v tom, že nerozhodl o návrhu stěžovatele na přerušení řízení. Důvod pro přerušení řízení spatřoval stěžovatel v tom, v téže věci již u krajského soudu řízení probíhá, resp. krajský soud zrušil prvotní rozhodnutí krajského úřadu z roku 2003 a věc je ve správním řízení.

Podle § 48 odst. 1 s. ř. s., ve znění účinném do 31. 12. 2011 (v době rozhodování krajského soudu), *předseda senátu řízení usnesením přeruší, jestliže*

a) ve věci byl předložen Ústavnímu soudu návrh podle čl. 95 odst. 2 Ústavy,
b) účastník ztratil procesní způsobilost a není zastoupen,
c) nelze v řízení bez zbytečného odkladu pokračovat s právním nástupcem účastníka,
d) rozhodnutí závisí na otázce, kterou není v tomto řízení soud oprávněn řešit,
e) rozhodl, že požádá Soudní dvůr Evropských společenství o rozhodnutí o předběžné otázce,
f) *stanoví tak tento zákon.*

Podle odst. 2 téhož ustanovení *předseda senátu řízení usnesením může přerušit, jestliže*

a) zjistí, že ve věci byl podán zákonem připouštěný podnět nebo návrh na změnu nebo zrušení rozhodnutí nebo takové řízení bylo zahájeno,
b) zákonný zástupce navrhovatele zemřel nebo ztratil procesní způsobilost,
c) navrhovatel je neznámého pobytu nebo sídla nebo se nemůže řízení účastnit pro překážku trvalejší povahy,
d) senát nebo samosoudce, který má o návrhu rozhodnout, dospěl k závěru, že právní předpis nebo jednotlivé ustanovení, kterého má být ve věci použito, je v rozporu se zákonem, podal-li návrh na zrušení takového právního předpisu nebo jeho jednotlivého ustanovení,
e) senát nebo samosoudce, který má o návrhu rozhodnout, dospěl k závěru, že opatření obecné povahy nebo jeho část, kterého bylo ve věci použito, je v rozporu se zákonem, podá-li návrh na jeho zrušení,
f) *zjistí, že probíhá jiné řízení, jehož výsledek může mít vliv na rozhodování soudu o věci samé nebo takové řízení sám vyvolá.*

Z citovaných ustanovení je zřejmé, že soudní řád správní rozlišuje obligatorní a fakultativní přerušení řízení. Nastane-li některá z okolností uvedených v prvním odstavci, předsedovi senátu vzniká povinnost řízení přerušit. Naopak v situacích popsaných ve druhém odstavci záleží na předsedovi senátu, zda dospěje k závěru, že v řízení je možné pokračovat, nebo zda využije možnosti řízení přerušit. V obou případech se však jedná o postup soudu nezávislý na vůli účastníků řízení; podání stěžovatele, v němž navrhuje přerušení řízení, tudíž nelze považovat za návrh, o kterém by soud měl povinnost rozhodnout. Stěžovatel byl pochopitelně oprávněn upozornit soud na existenci okolností, které vnímal jako důvod pro přerušení řízení, a podat soudu podnět, aby řízení přerušil. Krajskému soudu však nemůže být vytýkáno, pokud o takovémto podnětu samostatně nerozhodl.

Krajský soud se k požadavku stěžovatele na přerušení řízení vyjádřil v odůvodnění napadeného rozsudku, kde uvedl, že důvod pro přerušení řízení neshledal. Nejvyšší správní soud se s tímto názorem plně ztotožňuje. Stěžovatelem uplatněný důvod přerušení řízení totiž neodpovídá žádnému ze zákonných důvodů obligatorního přerušení řízení. Stěžovatel

měl patrně na mysli, že probíhá jiné řízení, jehož výsledek může mít vliv na rozhodování soudu o věci samé. Krajský soud tento náhled nesdílel a nesdílí jej ani Nejvyšší správní soud. Další řízení vedená u krajského soudu, včetně věci vedené pod sp. zn. 38 Cad 2/2004, se týkají dávek sociální péče za jiná období a jejich předmětem je přezkum jiných správních rozhodnutí. Krajský soud tedy zcela správně usoudil, že o podané žalobě může rozhodnout nezávisle na tom, zda ještě probíhají nebo s jakými výsledky skončila řízení o dávkách sociální péče za jiná období. Námitka stěžovatele, že krajský soud byl povinen řízení přerušit, proto není důvodná.

Nejvyšší správní soud doplňuje, že stěžovatel sice opakovaně u městského úřadu uplatňoval žádosti o dávku sociální péče od téhož data, tj. od 1. 12. 2003 v souvislosti se zastavením výplaty částečného invalidního důchodu, nicméně městský úřad postupoval správně, pokud o každé žádosti rozhodl v samostatném řízení. Na všechny uplatněné žádosti se totiž vztahuje ustanovení § 94 odst. 3 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění účinném do 26. 2. 2006, podle kterého *dávka, na kterou vzniká nárok rozhodnutím příslušného orgánu, a dávka uvedená v § 80 může být přiznána a vyplácena nejdříve od počátku měsíce, ve kterém bylo zahájeno řízení o poskytnutí této dávky.*

V projednávané věci bylo správní řízení zahájeno podáním žádosti dne 1. 3. 2005. Správní orgán tudíž postupoval správně, pokud žádost stěžovatele posuzoval ve vztahu k období následujícím po uvedeném datu. Předchozí žádosti a o nich běžící řízení (každé se vztahovalo k jinému časovému úseku) pak nemohly být pokládány za překážku probíhajícího řízení či překážku věci rozhodnuté, neboť nešlo o věci totožné. Stejně tak nejde o totožnou věc z hlediska soudního řízení, neboť totožnost věci je dána nejen totožností účastníků řízení, ale i totožností přezkoumávaného správního rozhodnutí, tj. v dané věci rozhodnutí Krajského úřadu Olomouckého kraje ze dne 2. 5. 2005, č. j. KUOK/9881/05/OSV-DS/7025/SD-80, o odvolání stěžovatele ve věci žádosti ze dne 1. 3. 2005. Žádné jiné soudní řízení, jehož předmětem by byl přezkum téhož správního rozhodnutí, neprobíhalo a nebyla dána ani překážka věci pravomocně rozsouzené.

K obecnému tvrzení stěžovatele, že soud je povinen posuzovat podání podle jejich obsahu, zjistit skutečný stav věci a přihlížet k oprávněným zájmům účastníka řízení, Nejvyšší správní soud podotýká, že z obsahu soudního spisu nevyplývá, že by v tomto ohledu krajský soud cokoliv zanedbal. Vzhledem k tomu, že stěžovatel svou námitku nevztáhl k žádnému konkrétnímu podání či skutečnosti, Nejvyšší správní soud se k ní nemohl blíže vyjádřit.

V souhrnu lze uzavřít, že krajský soud nikterak nezkrátil právo stěžovatele na spravedlivý proces a nedošlo ani k porušení čl. 96 odst. 2 Ústavy České republiky nebo čl. 36 až 38 Listiny základních práv a svobod.

Nejvyšší správní soud dále zkoumal zákonnost napadeného rozsudku z hlediska správnosti posouzení právních otázek soudem. Stěžovatel v tomto ohledu pouze obecně konstatoval, že napadený rozsudek je bludný a krajský soud jen opakuje nepravdy správních orgánů. Této námitce Nejvyšší správní soud nepřisvědčil, naopak se ztotožnil se závěrem krajského soudu, že stěžovatele nebylo možno k datu podání žádosti pokládat za sociálně potřebného.

Podle § 1 odst. 1 zákona o sociální potřebnosti *občan se považuje za sociálně potřebného, jestliže jeho příjem nedosahuje částek životního minima stanovených zvláštním zákonem (dále jen „částky životního minima“) a nemůže si tento příjem zvýšit vzhledem ke svému věku, zdravotnímu stavu nebo z jiných vážných důvodů vlastním přičiněním.*

Ve správním řízení bylo bezpečně prokázáno, že stěžovatel si mohl v době podání žádosti zvýšit příjem vlastním přičiněním, pokud by odstranil překážku bránící výplatě částečného invalidního důchodu. Stěžovatel se totiž odmítl podrobit kontrolní lékařské prohlídce zdravotního stavu v roce 2003, a proto mu byla výplata částečného invalidního důchodu zastavena. Je nepochybné, že v době podání žádosti stěžovatel tuto dávku nepobíral, pobírat ji však mohl, pokud by se vyšetření zdravotního stavu příslušnými orgány sociálního zabezpečení podrobil. Provedení kontrolní prohlídky nebránila žádná objektivní okolnost; překážku nelze spatřovat ani v nepodloženém tvrzení stěžovatele, že po odebrání důchodu v roce 1993 zadržoval soud veškerou dokumentaci a Česká správa sociálního zabezpečení nemohla provádět žádné úkony. Stěžovatelem naznačený stav totiž nemohl přetrvávat do doby rozhodování správních orgánů, neboť již dne 27. 10. 2003 musela mít Česká správa sociálního zabezpečení spis stěžovatele k dispozici, aby mohla rozhodnout o zastavení výplaty částečného invalidního důchodu. Pokud by se dávkový spis v době podání případné žádosti o uvolnění výplaty tohoto důchodu nacházel u soudu, Nejvyšší správní soud nepochybuje o tom, že příslušný soud by na žádost České správy sociálního zabezpečení dávkový spis vrátil a rozhodnutí o žádosti stěžovatele by umožnil. Na základě uvedených skutečností lze uzavřít, že stěžovatele nebylo možné považovat za sociálně potřebného.

Nejvyššímu správnímu soudu je ostatně z jeho vlastní činnosti známo, že stěžovateli byla posléze výplata částečného invalidního důchodu uvolněna a Česká správa sociálního zabezpečení mu důchod vyplatila zpětně za dobu od 1. 12. 2003. Stalo se tak rozhodnutím ze dne 4. 9. 2007, č. X. Doplacená částka pokryla i dobu, která je předmětem tohoto řízení, tj. dobu po podání žádosti ze dne 1. 3. 2005.

Dávka sociální péče nemohla být stěžovateli přiznána také proto, že odmítáním součinnosti se správními orgány nesplnil ani požadavky ustanovení § 7 odst. 1 zákona o sociální potřebnosti, podle kterého *žadatel o dávku sociální péče nebo příjemce dávky sociální péče je povinen osvědčit skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, její výši nebo výplatu, dát písemně souhlas k ověření těchto skutečností a na výzvu se osobně dostavit k příslušnému orgánu, nebrání-li tomu těžko překonatelné překážky, zejména zdravotní stav. Tato povinnost platí obdobně pro společně posuzované osoby.*

Ustanovení čl. 30 odst. 3 Listiny základních práv a svobod počítá s tím, že podrobnosti týkající se práva na pomoc v hmotné nouzi upraví zákon. V době rozhodování správních orgánů se jednalo mimo jiné o zákon o sociální potřebnosti, jehož podmínkám stěžovatel navzdory poučením a pokusům o součinnost ze strany správních orgánů nevyhověl. K porušení jeho ústavního práva na pomoc v hmotné nouzi tudíž nemohlo dojít.

Nejvyšší správní soud se nezabýval tvrzeným porušením dalších ustanovení Ústavy České republiky a Listiny základních práv a svobod, neboť stěžovatel neuvedl, v čem konkrétně měla tato porušení spočívat. Upozornění stěžovatele, že uplatňuje své hmotněprávní nároky podle zákona č. 198/1993 Sb., nemá k projednávané věci žádný vztah.

Požaduje-li stěžovatel po soudu, aby prokázal, proč stěžovatel nepracuje, z čeho žije, kde má příjmy od roku 1986 a kde má vyděláno na jakýkoliv důchod, Nejvyšší správní soud konstatuje, že povinnost osvědčit skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku a její výplatu nese stěžovatel, nikoliv soud. Krajský soud je povolán k tomu, aby v mezích žalobních bodů přezkoumal žalobou napadené rozhodnutí správního orgánu, což v projednávané věci beze zbytku splnil. Prokazování stěžovatelem vyjmenovaných okolností nepřísluší ani Nejvyššímu správnímu soudu, jehož úkolem je toliko posouzení důvodnosti kasační stížnosti.

Stěžovatel dále žádal o předvolání několika svědků, aniž osvětlil, jaké skutečnosti by měly jejich výpovědi prokázat. Nejvyšší správní soud shledal, že krajský soud náležitě zjistil skutkový stav a výslech navrhovaných svědků nemůže nijak ovlivnit jeho závěr o správnosti a zákonnosti rozhodnutí krajského úřadu. Návrhu stěžovatele proto Nejvyšší správní soud nevyhověl.

Za této situace Nejvyšší správní soud uzavírá, že napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 14. 12. 2011, č. j. 38 Cad 15/2005 - 435, není zmatečný, nepřezkoumatelný a netrpí ani vadou nesprávného posouzení právní otázky. Kasační námitky nejsou důvodné, a proto Nejvyšší správní soud kasační stížnost podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl jako nedůvodnou.

O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. za použití ustanovení § 120 téhož zákona. Protože stěžovatel nebyl v řízení úspěšný a žalovanému ze zákona náhrada nákladů řízení nepřísluší, bylo rozhodnuto tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odměna soudem ustanovenému zástupci stěžovatele Mgr. Františku Drlíkovi, advokátovi byla stanovena podle vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů. Ustanovenému zástupci náleží odměna za jeden úkon právní služby ve výši 500 Kč podle § 9 odst. 2 a § 7 advokátního tarifu [doplnění kasační stížnosti - písemné podání soudu týkající se věci samé podle § 11 odst. 1 písm. d) této vyhlášky] a režijní paušál podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu ve výši 300 Kč za každý úkon, celkem tedy 800 Kč. Zástupce stěžovatele doložil, že je plátcem daně z přidané hodnoty, a proto se podle § 35 odst. 8 s. ř. s. odměna zvyšuje o částku odpovídající této dani, která činí 20 % z částky 800 Kč, tj. 160 Kč. Zástupci stěžovatele bude vyplacena částka ve výši 960 Kč, a to z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. července 2012

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu